VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za krásnými výhledy a po stopách básníka Šumavy do Horní Plané

GPS souřadnice: 48.766583, 14.0321864

Praktické informace

Délka trasy: 6 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z náměstí do mírného kopce na rozhlednu. Pokud máte v plánu absolvovat výlet s kočárkem nebo na kole, je to možné jen s jejich terénními variantami. Pejskům se líbit bude. Projdete ho volným tempem za necelé dvě hodinky.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 200 km ujedete za necelé 3 hodiny. Pojedete směr České Budějovice → Český Krumlov → Horní Planá.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Na náměstí je parkování zdarma, třeba před Coopem.

Památník – rodný domek Adalberta Stiftera v Horní Plané (muzeumck.cz/o-muzeu/pamatnik-a-stiftera)

Otevírací doba:
duben, říjen: úterý–neděle: 9.00–12.00 / 12.30–16.00
květen, červen, září: úterý–neděle: 9.30–12.00 / 12.30–17.00
červenec, srpen: úterý–neděle: 9,30–12.00 / 12.30–17.00
listopad, prosinec: úterý–sobota: 09.00–12.00 / 12.30–16.00

Vstupné: plné vstupné: 60 Kč, snížené 30 Kč, rodinné vstupné 100 Kč

WC: veřejné WC je v Kulturním a informačním centru Horní Planá, Náměstí 8

Možnost občerstvení: restaurace U Kohoutů, moc dobrá je také kavárna U Tří koček, vyhlášená ja Kynutá buchta.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Vimperk, Kašperk, Horažďovice, Strakonice, zámek Kratochvíle, Prachatice.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali sourozenci Kryštof a Radek z Českých Budějovic
Krýša (7 let): „Ještě nikdy jsem nebyl na tak malé rozhledně a také se mi moc líbili jeleni.“
Ráďa(10 let): „Všechny úkoly jsem s bráchou splnil, na velkou rozhlednu jsem vylezl sám, ostatní se báli. Moc mě to bavilo.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

městečko Horní Planá leží na levém břehu Lipenské vodní nádrže ve výšce 776 metrů nad mořem a je nejvýše položeným městem v Jihočeském kraji. Najdete v něm rozhlednu, jeleny, daňky, krásnou šumavskou přírodu, růže, hodně turistických značek a sem tam nějakého medvěda. :) Jak je to možné? Pojďte s námi na výlet a dozvíte se to. Budete hledat písmenka skrytá na sochách, počítat knoflíky, hledat barvy květin i kouzelnou studánku.

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí Města Horní Planá – Kulturní a informační centrum, a proto je zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, zveme vás do krásného místa na Šumavě. Leží nedaleko Lipenské nádrže, takže když výlet půjdete v létě, můžete se pak i vykoupat. Pokud ho projdete v jinou roční dobu, můžete se zase těšit na, že cestou potkáte mnoho zvířátek a dozvíte se spoustu příběhů. Povedeme vás k rozhledně a kolem obory až ke Stifterově smrku a krásnou krajinou s výhledy až k básníkovu rodnému domku. Trasa je nenáročná, vhodná pro návštěvníky všech věkových kategorií a jakékoli kondice. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na věc:

Ač má Horní Planá více stálých obyvatel než Lipno nad Vltavou, a je tak největším městem na břehu přehrady, leží v klidnějším okolí vodního veledíla. Právě tady začíná skutečná a nefalšovaná Šumava s hustými lesy, plavebními kanály a fascinující přírodou. Možná jste si toho sami všimli, když jste sem přijížděli.

Naše putování začíná v dolní části náměstí. Vaším prvním úkolem bude najít medvěda. Ten, kterého hledáte, není živý. Navíc je docela malý a krajně nepohyblivý. Je totiž z kamene a najdete ho na kašně.

Věděli byste, proč zrovna v Horní Plané mají v centru města medvěda? Rozhlédněte se a přijdete na to. Odpověď najdete na budově úřadu, u kterého stojíte.

Horní Planá má již od 15. století v městském znaku medvěda. Ten zdejší se od jiných liší tím, že má v tlapách rožmberskou růži. Kdysi se to tu huňáči jen hemžilo (možná víc než teď na Slovensku). Poslední šumavská medvědice byla zastřelena v Želnavě – kousek od Horní Plané – v roce 1856. Škoda… Nebo ne? Jak by se vám líbilo potkávat třeba na houbách nebo borůvkách tyhle brumly?

Růže a Rožmberkové ke zdejšímu kraji patří. Proto tedy ten kvítek ve spárech šelmy.

Víte, co je to spár? Tlapa, pařát, pracka… A skloňuje se dost divoce. :)

Zatvařte se stejně divoce jako medvídek ve znaku, vyplázněte jazyk a odpovězte na první dnešní otázku. Jde to? :)

Podívejte se na znak města.

1. **Jakou barvu má střed růže?**

Znáte nějakou písničku o medvědech? A co Večerníček Bráškové? Je o medvědích sourozencích –Vojtovi, Kubovi a Matějovi. Dva z nich žijí v medvědáriu v Berouně.

Brum, brum, brum.
O čem se zdá medvědům?
Hlavu, zadek, nohu
schovej do brlohu.
Brum, brum, brum.
Brum, brum, brum,
zazpíváme medvědům.
Dobrou noc, vy šelmy,
nechrápejte velmi
nebo si zboříte dům.

A znáte nějakou pohádku, ve které se objevují méďové? Zkuste vyjmenovat alespoň tři.

My známe třeba *Potkali se u Kolína*, *Máša a medvěd*, *Kubula a Kuba Kubikula* a samozřejmě medvídka *Pú*.

Najděte v dolní části náměstí památník, který připomíná smutnou událost. Přečtete nápis?

Na paměť obětem pochodu smrti

(**Pouze pro starší děti:** Víte, co to byly pochody smrti? Probíhaly koncem 2. světové války. Přibližně od léta 1944 až do posledních dní německé Říše v květnu 1945. Vězňové byli v nelidských podmínkách nuceni pěšky – často za mrazu, bez dostatečného oblečení a bez jídla –překonávat velké vzdálenosti do cílových táborů. Velká část z nich byla dozorci SS na cestě zavražděna.)

Teď budeme hledat něco veselejšího – našeho oblíbeného svatého. Na výletech s tajenkou ho potkáváme téměř denně. Je to nejzobrazovanější svatý v naší zemi.

Vždy drží v náručí Kříž s Ježíšem a nad hlavou mu poletují hvězdičky – většinou v počtu pěti kusů.

Je tomu tak i tady?

Tato socha pochází z 18. století. Kdo z vás byl v té době na světě? Tipujeme, že vaše prapraprapraprababička.

Pod modrou hvězdou najděte zlatý nápis.

2. **Opište poslední písmeno dole.**

Napravo vidíme krásnou budovu s věžičkou. Kdo vidí letopočet. A kdo medvěda?

Míříme ke kostelu. Nedaleko něj je nalevo jedna strašlivá věc – pranýř.

Víte, co je pranýř?

Místo, kde se trestali nepoctivci. Místo hanby. Trestaní na něm trpěli fyzicky i psychicky. Všem na očích byli mučeni a ponižováni. Obvykle šlo o dřevěný sloup nebo klec, později „vyhrály“ odolnější kamenné sloupky a sloupy. Odsouzení k nim byli poutáni řetězy. Kdo šel okolo, mohl je urážet, vysmívat se jim, plivat na ně, někdy je i bít, kopnout si do nich. Také zaujatě sledovat, jak je pověřené osoby bičují či práskají holemi. Pranýř býval trestem za drobné krádeže. Báli se ho nepoctiví obchodníci a řemeslníci. Rovněž se tímto způsobem trestaly neposlušné a hádavé ženy. Což by samozřejmě dneska neprošlo. Naštěstí!

Prohlédneme si **kostel svaté Markéty**. Původně románská a gotická stavba byla několikrát přestavěna a upravena. Nejstarší kostelní části pocházejí ze 13. století. Dnes po všech těch nájezdech zedníků a kameníků vypadá jako dvojlodí. To znamená, že se skládá ze dvou velkých částí, které vypadají jako lodě. Pokud se vám podaří nakouknout dovnitř, všimněte si krásných renesančních maleb.

Na průčelí věže jsou vyobrazeny červené růže – opět symbol Rožmberků.

Kolik růží nad ciferníkem hodin napočítáte?

Asi nejlepším způsobem, jak poznat blízké okolí Horní Plané, je držet se Stifterovy stezky. Tak to také uděláme! :)

Najděte značku. Zde nastává humorný okamžik. Máme našlapáno tisíce kilometrů, ale snad nikde v naší zemi jsme neviděli tolik turistických značek. Zkuste je nejprve najít na stromě a pak také na pumpě.

Na pumpě na vás také čeká další písmenko do tajenky.

3. **Opište slovo z trubky pumpy.**

Vyjdeme schody, odbočíme doleva a alejí krásných stromů stále šlapeme vzhůru.

Mnoho značek nás za malou chvíli zavede k pomníku básníka Šumavy, jak je Adalbert Stifter nazýván.

Kdo to byl?

Adalbert Stifter se narodil 23. října 1805 v Horní Plané v rodině tkalce a obchodníka s plátnem. Byl uznávaným malířem, spisovatelem i básníkem. Ale než se jím stal, chvilku to trvalo... Tatínek mu záhy zemřel a poté, co nebyl přijat na gymnázium v Horní Plané, ho dědeček poslal do latinské školy benediktinů v Horním Rakousku a později do Vídně na univerzitu. Áda chvilku studoval práva, ale více času věnoval svým uměleckým zálibám – literatuře a malířství a také přírodním vědám.

Do rodného kraje se na prázdniny vracel, a to hlavně kvůli své lásce a múze Fanny Grejplové. Často o ní psal ve svých básních. Dokonce se kvůli ní pokoušel získat učitelské místo, protože bez zajištěné existence nepřicházel sňatek v úvahu. Asi mu to ale trvalo, protože si jeho milovaná vzala jiného.

Ve Vídni po čase pojal za choť kloboučnici Amálii Mohauptovou, která byla sice hezká, ale prý bohužel poněkud mdlého rozumu.

Od roku 1848 působil v rakouském Linci, byl několikrát vyznamenán císařskými medailemi a uznáván za své vědecké práce.

Po šedesátce však do jeho života zasáhla smrtelná choroba. Zemřel roku 28. ledna 1868 v Linci. Ve svém rodném domě v Horní Plané čp. 21 ale má muzeum.
Většinu děje svých literárních děl zasadil do šumavské přírody. Ne nadarmo se mu tedy přezdívá básník Šumavy.
Že žádnou z jeho knížek neznáte? My se stydíme, ale jsme na tom stejně. Nic nám neříkají Vesnička na suchopáru, Z kroniky našeho rodu, Hvozd, Popsaná jedlička, Lesní poutník, Žula, Vítek, *ba ani Adalbertovo stěžejní dílo* Pozdní léto.
Ale pevně věříme, že je všichni obyvatelé Horní Plané znají takřka zpaměti. Život není fér – zapomenutých velikánů bude zkrátka vždycky víc než těch věčně živých.

Prohlédněte si památník tohoto významného muže.

Kolik napočítáte knoflíků? Co drží v levé ruce?

4. **Jak se jmenuje část oděvu, kterou muž drží (z vašeho pohledu) v pravé ruce?**

Pokračujeme vzhůru parkem ke **kostelu Panny Marie Bolestné**.

Nalevo je BMX dráha a krásné výhledy. Napravo dětské hřiště a zvláštní křovinaté bludiště.

Nebojte, vrátíme se sem, teď ovšem pílíme k nádherné kapli.

Kostelík Panny Marie Bolestné je poutní místo na vrchu Dobrá Voda, ve středověku zvaném *mons Vitkonis*. Svatostánek byl postaven v 19. století v barokním slohu. O pár let později byl okolo něj vybudován hřbitov. Zbylo po něm už jen pár náhrobků. Najdete je? V jakém jazyce jsou nápisy?

Varhany, které v kostelu můžete slyšet, byly koncem 19. století upraveny rakouským varhanářem Josefem Breinbauerem z Ottensheimu, a v roce 1993 prohlášeny kulturní památkou.

Víte, co jsou varhany?

Největší a nejsložitější hudební nástroj. Pro svoji velikost, ale i původ bývají označované jako nástroj „královský“. Až do poloviny 18. století byly považovány za nejsložitější stroj, jaký kdy člověk vymyslel a zkonstruoval. Co varhany, to několik řad píšťal, tedy rejstříků. Exempláře střední velikosti, které jsou běžně k vidění v českých kostelech, mají obvykle 500–1 500 píšťal, větší mezi dvěma až pěti tisíci. Hrací stůl tvoří klaviatury varhan neboli manuály a pedálnice. Na varhany se hraje rukama i nohama.

Skutečným varhanním mistrem byl Johann Sebastian Bach (1685–1750), který je považovaný za jednoho z největších hudebních géniů všech dob. Na tento nástroj hrál od útlého mládí. A podle těch, co ho slyšeli na vlastní uši, prý z not dokázal zahrát téměř vše, co mu bylo předloženo. Snad i proto složil pro varhany přes dvě stě skladeb.

Najděte na chrámku mramorovou černou desku, na které se píše, kdy byl tento kostel renovován.

5. **Opište poslední číslovku (druhého letopočtu).**

Vedle kostela naleznete studánku zázračné vody, která prý hojí všechna zranění. Bohužel je zavřená, takže se k léčivce nedostaneme. Budeme se muset vyléčit smíchem. Takže: Chichichichi hahaha! Povinně všichni –teď! :)

Jakoukoli pěšinkou pokračujte k vrcholu. Budete na něm za pár minut.

V minulosti zde bývalo oblíbené vyhlídkové místo. Jednalo se o takzvané Paraplíčko, kulatý zastřešený prostor s kruhovou lavičkou. Nejvíce sem lidé chodili po mši, neměli to z kostela daleko. My to dnes máme bez bohoslužby, ale i tak je výhled odtud boží.
Víte, co je to paraplíčko? Tohle slovo se už dnes moc nepoužívá, ale určitě na to přijdete.

V každém případě už nehledejte žádné paraple, protože tu stojí parádní 37 metrů vysoká železná rozhledna. Byla postavena v rámci postupné obnovy Stifterova parku. Její tvar karafy má symbolizovat sklářskou historii v okolí. (Ani si nepředstavujeme, kolik litrů omamných moků by se do tak velké karafy vešlo…)

Rozhledna má dvě podlaží, horní ve výšce 32 metrů a spodní ve 26 metrech. Její nohy vypadají jak ocelové nožky slavné pařížské věže. Jak se tato věž jmenuje?

Zkuste spočítat, kolik musíte do každého z podlaží zdolat schodů. :)

Jak se jmenuje tato rozhledna? Doplňte: Dobrá ……..

Vysokohorské výstupy máme za sebou a pomaličku scházíme až k rozcestníku DOBRÁ VODA. Odtud se po zelené vypravíme k Stifterovu smrku.

Podívejte se na rozcestník ještě jednou. Vidíte srdíčko?

A co místo, které, pokud byste do něj přidali písmeno Š, by se jmenovalo jako suchý plod ze známé pohádky o Popelce. Kterýpak to je?

U pohádek chvilku zůstaneme. Blížíme se totiž k ohradě, kde se pasou jeleni, daňci a mufloni. Poznáte, který je který?

Znáte nějakou pohádku o myslivcích? Co třeba o hajném, který jezdil na jelenovi?

Jak se jmenoval jelen, kterého rajtoval? Poradíme, že se tak jmenuje také jeden zákusek. Je vyrobený z odpalovaného těsta, které je naplněno jemným pudinkovým krémem a pravou šlehačkou s karamelem.

7. **Jak se jmenuje hajný ze známého Večerníčku?**

Máte rádi výpečky z čerstvého divočáka, zvěřinový guláš nebo paštiku z jeleního masa? Děti asi moc ne, ale dospělákům většinou zvěřina šmakuje. Výrazný vliv na její chuť má strava volně žijící zvěře. Je to však krmení, které se člověku ovlivňuje daleko složitěji než jídelníček domácích zvířat ve stájích.

Věděli byste, co lze v krmelcích vysoké najít? A co by tam nemělo chybět?

Srnky, jeleni, daňci i divočáci si rádi pochutnají třeba na sušených bylinkách, trávě nebo maliní. Je to pro ně přirozená potrava a skvělý zdroj důležitých živin. Oproti poněkud zhýčkaným zdomácnělým tvorům divé zvěři nevadí, když krmení promokne. Jejich organismus si s vlhkostí poradí. Pozor si je však třeba dávat na pro jiným zvířatům prospěšné obiloviny. Vhodný je pouze oves. Ostatní obiloviny totiž způsobují svobodné zvěři trávicí potíže a nepříjemné nadýmání. V předjaří ocení lesní tvorové třeba sušené jeřabiny – po zimě perfektně pomáhají s přechodem na zelenou stravu. Nesmí se zapomenout ani na sůl, která je důležitým zdrojem chloru a sodíku.

Zelená značka nás kolem obory a hřbitova vyvede až na Švermovu ulici. Čeká nás 15 minut nejméně zajímavé části cesty. Aby nám to rychle uběhlo, budeme si vyprávět a také trochu zpívat.

Věděli jste, že se Šumava řadí k nejstarším centrům sklářské výroby v českých zemích? První písemné zmínky o zdejších sklárnách pocházejí z poloviny 14. století. V začátcích vyráběly především skleněné korálky – pateříky –, kroužky a mozaikové sklo. Sklářské osady byly budovány v lesích kvůli dřevu a v dosahu obchodních stezek kvůli obchodu. Ke každé sklárně patřilo i hospodářství, které v odlehlých místech zajišťovalo základní potraviny.

Díky přebytku dřeva se Šumava stává na konci 18. století oblastí s největší koncentrací skláren v Čechách. O nějakých 100 let později už tu stálo několik velkých podniků. Postupně však význam šumavských skláren klesal a klesal – a velkohutě začaly pomalu zanikat. Zbývající menší sklárny byly poměrně úspěšné až do 20. století, hodně vyvážely do ciziny. Jenže přišla hospodářská krize třicátých let a potom 2. světová válka. A když mluví zbraně, mlčí múzy. I ty sklářské… Během druhé světové války byly všechny sklárny podřízeny válečnému hospodářství a vyráběly, co bylo potřebné pro vítězství německé Říše. Úplný zákaz výroby ozdobného skla roku 1944 byl poslední ranou.

Hledáme dům, u kterého stojí dřevěný medvěd. Je tu prodejna medu. Možná tady najdete i dvě pohádkové včelky. Jak se jmenují?

Stále stoupáme. Kam? Přece do kopce. Než se dostaneme k modrobílé budově vodojemu napravo, zazpíváme si.

Učení páni zkušení,
já rád bych k vám teď podotknul,
nikdo z vás nemá tušení,
že v dálce stojí malý úl.

Z něj každé ráno vylétá ta včelka Mája,
naše kamarádka včelka Mája.
Máme jí co závidět,

výšku, z které vidí svět.

Na budově vodojemu najděte letopočet. Sečtěte všechny jeho číslice.

8. **Napište výslednou číslici.**

A máme tady další zvířátka. Nalevo na loukách se pasou desítky kraviček. Jsou nádherné, že?

Znáte nějakou pohádku, ve které se vyskytuje tento skot?

My si vybavujeme jen pohádku *Šíleně smutná princezna*, kde princ ujede před námluvami pod záminkou močení panu otci na krávě.

Ale písniček je hodně. Třeba ta od Jarka Nohavici. Kdo z vás by chtěl být pasáčkem krav?

Já chci mít čapku s bambulí nahoře,
jíst kaštany, mýt se v lavoře,
od rána po celý den
zpívat si jen.
Zpívat si:
Pam pam padam pam pada dam
Pam pam padam pam pada dam
Pam pa da da dam pa da da da-ám.

Ještě chvilku a budeme nahoře. Zkusíme se ještě zamyslet.

Přemýšlejte, co by tak mohl znamenat název zdejšího města. Napadá vás něco?

Původ názvu je určitě slovanský. *Planá* znamenalo a dodnes znamená neplodící, neobdělávaná a tak. První osadu zde v 1. polovině 14. století založili mniši z kláštera Zlatá Koruna. V roce 1349 povýšil Karel IV. Horní Planou na městys. (To už asi moc planá nebyla…) V průběhu husitských válek se stala součástí českokrumlovského panství. Významný vliv na rozvoj města měla na počátku dobrá poloha při obchodní stezce z Čech do Rakouska, později výstavba Schwarzenberského plavebního kanálu a železnice.

Blížíme se k trati pro motokáry. Jedná se o 250 m dlouhý asfaltový okruh. V půjčovně mají 5 motokár, které dosahují rychlosti až 50 km/h. Pokud vás fascinuje řev motorů a máte naspořeno na půjčovné, pusťte se do kroužení. My se raději přesouváme odněkud někam, nejen dokolečka dokola. Navíc nejraději aspoň trochu v tichu, tedy pěšky, turisticky. Proto okruh pochválíme – a rychle zpátky do zeleně. Budeme hledat jeden známý smrk. Přesněji řečeno: jeho mladšího nástupce. Troufnete si tipnout, čí je? To jméno dnes zaznělo už nejméně desetkrát.

Stifterův smrk býval významnou dominantou krajiny nad městem. Od neustálých úderů blesků měl sražený a rozervaný vrchol. Zkázonosná větrná smršť dne 25. listopadu 1917 poškodila vrchol dřevěného velikána natolik, že začal postupně odshora usychat. Což po 52 letech roku 1969 usnadnilo práci jiné listopadové vichřici: Churavý smrk hravě vyvrátila. (I tak je 52 let usychání slušný výkon…) Vývrat zasáhl i starou kapličku pod stromem a zcela ji rozbořil. Dnes padlého giganta připomíná jen rozpadlý pařez poblíž. Stáří smrku se odhadovalo na 200 let, obvod kmene měřil 3,5 m. Zpočátku se mu prostě říkalo velký smrk, později byl na památku básníka nazván Stifterovým.

Hned vedle něj stojí replika výklenkové kaple z 18. století, kterou kmen srovnal se zemí.

Poznají rodiče, ve kterých zemích mají svatí v kapličce ponořeny prstíky nohou?

Najděte naučnou tabuli s názvem STIFTERŮV SMRK.

Je na ní fotka, na které dva muži sázejí strom.

9. **Jak se jmenují nástroje, které drží v rukou?**

Pokračujeme po zelené pod stromky, které tady rostou v pásech po druzích.

Jaké jsou kolem vás stromečky právě teď?

Které stromky vás čekají za 5 minut? Jaký je mezi jehličnany rozdíl? Je některý z nich opadavý?

Po 10 minutách chůze přicházíme k dalšímu stromu. I ten (světe, div se!) proslavil spisovatel Stifter, který pod jeho korunou rád sedával. Velikán odešel do dřevěného nebe roku 1994, ale dodnes se na jeho místě nachází torzo kmene a připomíná ho i informační tabule naučné stezky.

Najdete torzo? Jak se jmenují plody tohoto stromu?

10. A jak se jmenují plody dubu?

Nyní nás čeká sešup… Les co chvíli nabízí krásné výhledy. Je tady skutečně krásně. Ale v noci nebo v zimě to tady jistě působí až hrůzostrašně. Zdejší kraj je jako stvořený pro báchorky, tak si jich pár řekneme. Vy mezitím hezky sestupujte zpátky do města. Držte se zelené! :)

Majitel někdejšího nedalekého Hamerského mlýna Höpfler se nebál ani smrti, ani ďábla. Na své statečnosti si zakládal. Jeden z několika chasníků, kteří chtěli vyzkoušet mlynářovu odvahu, se převlékl za čerta a s pekelným mumláním vrazil v noci do světnice. Mlynář šel klidně ke stolu, vzal nůž a výhružně se zeptal, zda má čertovský návštěvník krev červenou nebo černou. Když se s nožem k chasníkovi přiblížil se zjevným záměrem ověřit si barvu jeho krve na vlastní oči, vzal zlomyslník nohy na ramena.

Děti, kdo se bojí čertů? My strašně! Víte o nich něco? Schválně, kdo si vzpomene na nějakou pohádku s čertem? Třeba *S čerty nejsou žerty, Dalskabáty, hříšná ves*, *Peklo s princeznou*, *Čert a Káča* nebo *Čertoviny*. I v *Princezně ze mlejna* jeden čertík byl, že?

Víte, jak se jmenuje vládce pekel? Podobně jako autorka tohoto textu. :)

Lucifer! Již raně křesťanská tradice považovala Lucifera nebo také Satana za temnou postavu – protivníka Boha. Původně prý byl jedním z nejvyšších andělů. Zatoužil však rovnat se Bohu, což se nedělá. Bůh jej za trest srazil z nebe. Z anděla se stal ďábel, kníže pekel, zosobnění zla.

A klesáme a klesáme. Kdo chce, může nás s takovou trasou poslat do pekel, ke všem čertům a podobně. Pokud mu to pomůže, odpustíme mu. Nebo si optimisticky mumlat nějaké říkanky o čertech. My známe jen jednu. Tady je:

Ententýky, dva špalíky,
čert vyletěl z elektriky,
bez klobouku, bos,
narazil si nos!

Boule byla veliká
jako celá Afrika.
Tuze ho to bolelo,
narazil si koleno.

Napadlo by vás, že je tahle říkanka trochu – jak bychom to řekli – krutá vůči mužskému pohlaví? Ententýk je ve skutečnosti vykastrovaný kačer (z německého *die Ente* = kachna). A co že je to vykastrování? Zákrok, při kterém lidé samcům odstraňují varlata, aby se – mimo jiné – nemohli dále rozmnožovat. Zákrok se prý prováděl za pomoci dvou špalíků. Představujeme si, že jimi varlata kačerům nějak drtili či tak něco… No, radši si to ale ani nepředstavovat. :)

Zastavte se na rozcestníku *POD OŘÍKEM*.

Najděte na ukazatelích mužské jméno. Jmenuje se tak někdo z vás? Karlíku, urči směr, kterým jdeme, a jdi první. Zelená je barva naše!

Všude kolem se pasou kravičky. (Doporučujeme nedojit, stejně to nejspíš neumíte.) O kus dál nalevo je vidět rozhlednička. Kdo chce, může si na ni udělat malou odbočku. :)

Dřevěná rozhledna, říká se jí Jezerní vyhlídka, stojí v nadmořské výšce 800 m n. m. A že se jedná o minirozhlednu, potvrzují její rozměry. Je vysoká pouze 9 metrů a na vyhlídkovou plošinu ve výšce 5 metrů vám stačí pokořit jen 21 schodů. Kdyby pod ní byl bazén, možná by mohla sloužit jako skokanský můstek. No, je z ní sice krásně vidět Lipno, což je

takový největší tuzemský bazén… Ale až do něj byste nepochybně nedoskočili ani šipkou s tím nejvyvedenějším odrazem. Nezkoušejte to!

Jak už jsme naznačili, vodní nádrž Lipno je největší umělé jezero České republiky. Právem se mu říká jihočeské moře. Dosahuje délky 44 km a v místě největší šířky (u Černé v Pošumaví, která je odsud jen kousek) činí vzdálenost protilehlých břehů 10 km. Voda z přehrady je vedena k podzemní elektrárně. To musí být síla!

Také k Lipnu se váže mnoho pověstí. Nejznámější je asi ta o Čertově stěně.

Vypráví o čertovi, který chtěl zabránit výstavbě kláštera v nedalekém Vyšším Brodě tím, že postaví napříč údolím kamennou hráz a zadrženou vodou klášter zatopí. V osudné noci se mu však dílo nepodařilo dokončit. Ledva odbila půlnoc, kamenná hráz se zřítila. Balvany zavalily koryto řeky, pokryly okolní svahy a povalují se tam dodnes. Tato pověst se stala námětem Smetanovy opery Čertova stěna.

Znají školáci ještě jiná hudební díla tohoto hudebního skladatele? A znáte mnemotechnickou pomůcku, jak si jeho opery zapamatovat?

Pomůže vám známá prapodivná věta: *Braprodali dvě hutačervi*. Schovává se v ní osm dokončených oper, a navíc jedna nedokončená: *Braniboři v Čechách*, *Prodaná nevěsta*, *Dalibor*, *Libuše*, *Dvě vdovy*, *Hubička*, *Tajemství*, *Čertova stěna*, *Viola* .

A jste zase o kus chytřejší! Zkuste si větu říct třikrát po sobě.

Jsme dobří, jsme zpátky ve městě. Napravo nás vítají dva rybníčky a hned za nimi dům, kde si vyzvedneme další písmenko do tajenky.

Poslední zastavení patří – jak jinak – básníkovi. Pozveme vás do jeho rodného domečku.

Památník byl slavnostně otevřen v roce1960, ale stavba pochází ze 17. století. Stifterův rod zde žil již kolem roku 1660. Majitelé hospodařili na svém statku, ale hlavně se živili jako tkalci, pláteníci a obchodníci se lnem a přízí. Do začátku 19. století se tu vystřídalo šest generací Stifterova rodu.

V přízemní části objektu je stálá expozice s názvem *Adalbert Stifter a rodný kraj*. Ostatní prostory (včetně bývalých hospodářských objektů ve dvoře) jsou k dispozici k pořádání výstav či kulturních akcí.

Najděte na zdi žulovou desku s informací, že se v tomto domě básník narodil.

11. Doplňte do textu slovo: Byl věrným ……. Šumavy.

Poslední políčko tajenky je obsazeno a na nás už kouká latinské pojmenování jednoho zvířátka, které k Horní Plané neodmyslitelně patří.

Je to největší evropská šelma, která byla na většině našeho území vyhubena v průběhu 17. a 18. století. Díky návaznosti na Slovensko, kde dosud žijí populace všech velkých šelem, se k nám tato zvířata začala od 70. let. 20. století vracet, a to zejména do Beskyd.

Třeba se někdy vrátí i na Šumavu!

Hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Na náměstí to máte od domečku už jen 2 minuty chůze.

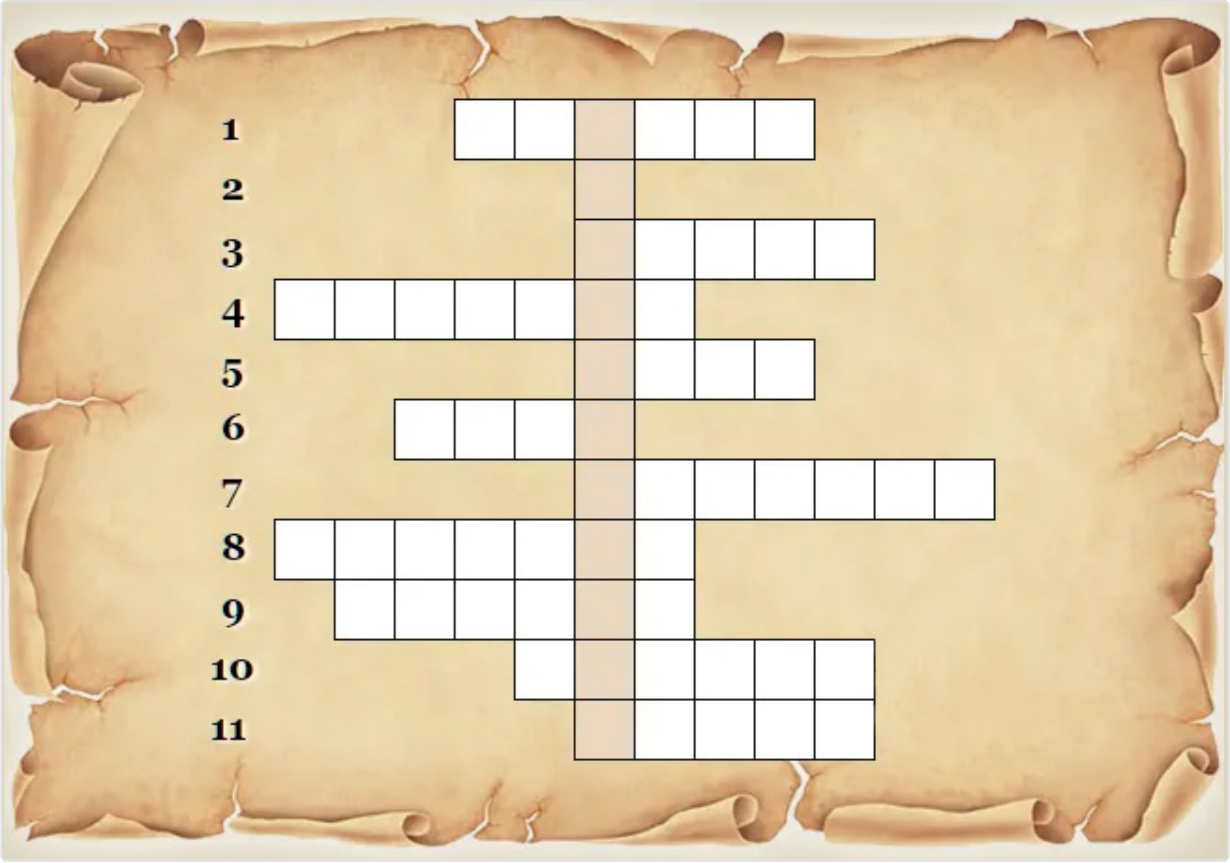
Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou!

My moc děkujeme městu Horní Planá – Kulturnímu a informačnímu centru za námět a pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA. :)

V textu byly použity mimo jiné texty z webů www.kudyznudy.cz, www.cestyapamatky.cz, www.selmy.cz, www.cestujemesumavou.cz, www.horniplana.cz a úrvky z písní Karel Gott: Včelka Mája, Jaromír Nohavica: Pasáček krav.

Otázky k tajence

1. Jakou barvu má střed růže?
2. Opište poslední písmeno dole.
3. Opište slovo z trubky pumpy.
4. Jak se jmenuje část oděvu?
5. Opište poslední číslovku druhého letopočtu.
6. Doplňte: Dobrá .....
7. Jak se jmenuje hajný?
8. Napište výslednou číslici.
9. Jak se jmenují nástroje, které drží v rukou?
10. Jak se jmenují plody dubu?
11. Doplňte do textu slovo: Byl věrným ..... Šumavy.

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 20:41